

Milorad Belančić i Ješa Denegri
Umetnici o krizi slikarstva

Projekt *Umetnici o krizi slikarstva* zamišljen je kao prikaz radova osam likovnih ili vizuelnih umetnika – Vladimir Kopicl, Raša Todosijević, Goran Đorđević, Mileta Prodanović, Milan Stašević, Dejan Grba, Selman Trtovac i Dina Belančić – koji se bave graničnim pitanjima slikarstva i post-slikarstva. Ta pitanja su predmet ispitivanja i u nedavno objavljenoj knjizi Milorada Belančića: *Smrt slike (Ogledi iz filozofije umetnosti)*. Zato je ova knjiga zamišljena kao neka vrsta teorijskog povoda za ovu izložbu.

U savremenom svetu visoko se cene fotografske, digitalne, mentalne, pokretne, krvne, ekranske i mnoge druge slike... Danas se, najzad, govori i o slikovnom obrtu ili povratku slikovnosti, a već dugo i o *virtuelnoj*, što u izvesnom smislu znači i *slikovnoj* realnosti (sveta). Sve to ipak ne daje odgovor na pitanje: zašto u savremenoj umetnosti sve manje mesta ima za tradicionalnu, doslovno shvaćenu *sliku*? Da li je time temeljno redefinisana status vizuelne umetnosti?

Bez sumnje, danas slika nije jednostavno uništena nego je pomerena, preneti, prenesena, metaforički situirana u ravan novih vizuelnih i konceptualnih prostora. Pri tom, mi nismo sigurni kakva je ta nova, druga uslovnost ili post-uslovnost slike. Čak i pod pretpostavkom da za umetnost izvan slike (instalacija, performans itd.) sama slika nema više neko važnije značenje, zanimljiv i dalje ostaje *obrt*: od slike ka post-slici. Ili: od likovnog ka vizuelnom *bez* likovnog. Taj obrt, u kojem povlašćenu ulogu imaju dokument (kao slikovni *ready-made* ili slikovna instalacija) i digitalizacija slike, mogli bismo nazvati i slikovnim ili postslikovnim obrtom. On nam govori nešto veoma značajno o *uslovnosti* savremene umetnosti, *koju tek moramo da razjasnimo*. Zbog svega toga preko nesumnjive *krize slike* ne može ni teorijski ni praktično da se pređe kao preko nečeg ili nepostojećeg ili samorazumljivog. Ova izložba ima za cilj da stvori uslove u kojima bi o krizi slike moglo da se razmišlja na jedan artistski produktivan način.

Svaki umetnik će na svoj način da 'tematizuje' taj odnos prema aktuelnoj krizi slike, odnosno prema mogućnosti ili tzv. *povratka slici*, ili nečega što bi se nazvalo *post-slikom*. Pri tom, priznati slici pravo na obmanu ili simulaciju ne znači gurati umetnost u pravcu proizvoljnosti ili na neku površinu u kojoj zavodljivo odzvanja samo površnost; ne, pravo na obmanu/simulaciju proširuje *horizont umetničkog* do neslućenih dubina, otvara nas za granična pitanja u kojima će savremena umetnost imati *nerješiv* problem s onim Realnim, a to znači sa presimboličkim, nesimbolizovanim ili nepredstavljenim. Naravno, i tradicionalna slika je imala taj isti problem, samo što ona nije znala da ga ima.

Savremeni odnos prema vizuelnom, koji se služi svim (starim i novim) tehnologijama, morao bi, dakle, da zna da on više nema nikakvog oslonca u fantazmi Realnog, te da mu u tom pogledu nikakve iluzije, kao ni utehe, nisu neophodne. Kao i uvek, i danas postoje autori koji veruju u *nepokornost* ili, čak, *bezočnost* umetničkog dela, slike. Otkud ta nepokornost/bezočnost? Ona dolazi otuda što se vizuelna rešenja koja okupiraju pravougaoni prostor na zidu oduvek pojavljuju kao problem ili kao zagonetka. Ta rešenja i pored mogućeg privida *pokornosti*, ipak ne mogu da se do kraja pokore bilo kakvoj 'uređenosti ikonofere' (Porempski), bilo kakvom unapred datom *nomosu* koji, zbog svoje unapred-datosti, poprma za umetnost obeležje *hetero-nomije*.

Katalog izložbe *Umetnici o krizi slikarstva*, ULUS, Beograd, 2010.